

Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (veliko vijeće)

8. studenoga 2016.*

„Zahtjev za prethodnu odluku – Pravosudna suradnja u kaznenim stvarima – Okvirna odluka 2008/909/PUP – Članak 17. – Pravo koje uređuje izvršenje kazne – Tumačenje nacionalnog pravila države izvršiteljice naloga kojim se predviđa smanjenje kazne zatvora zbog rada koji je osuđena osoba obavljala tijekom oduzimanja slobode u državi izdateljici naloga – Pravni učinci okvirnih odluka – Obveza usklađenog tumačenja“

U predmetu C-554/14,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je uputio Sofijski gradski sud (Sofijski gradski sud, Bugarska), odlukom od 25. studenoga 2014., koju je Sud zaprimio 3. prosinca 2014., dopunjenog 15. prosinca 2014., u kaznenom postupku protiv

Atanasa Ognjanova

uz sudjelovanje:

Sofijske gradske prokulture,

SUD (veliko vijeće),

u sastavu: K. Lenaerts, predsjednik, A. Tizzano, potpredsjednik, R. Silva de Lapuerta, M. Ilešić, J. L. da Cruz Vilaça i M. Berger (izvjestiteljica), predsjednici vijeća, J.-C. Bonichot, A. Arabadžiev, C. Toader, M. Safjan, E. Jarašiūnas, C. G. Fernlund, C. Vajda, S. Rodin i F. Biltgen, suci,

nezavisni odvjetnik: Y. Bot,

tajnik: M. Aleksejev, administrator,

uzimajući u obzir pisani postupak i nakon rasprave održane 12. siječnja 2016.,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

- za njemačku vladu, T. Henze i J. Kemper, u svojstvu agenata,
- za španjolsku vladu, A. Rubio González, u svojstvu agenta,
- za nizozemsku vladu, M. Bulterman i M. Gijzen, u svojstvu agenata,
- za austrijsku vladu, G. Eberhard, u svojstvu agenta,
- za vladu Ujedinjene Kraljevine, D. Blundell i L. Barfoot, u svojstvu agenata,

* Jezik postupka: bugarski

— za Europsku komisiju, R. Troosters, W. Bogensberger i V. Soloveytschik, u svojstvu agenata, saslušavši mišljenje nezavisnog odvjetnika na raspravi održanoj 3. svibnja 2016., donosi sljedeću

Presudu

- 1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje članka 17. stavka 1. i članka 17. stavka 2. Okvirne odluke Vijeća 2008/909/PUP od 27. studenoga 2008. o primjeni načela uzajamnog priznavanja presuda u kaznenim predmetima kojima se izriču kazne zatvora ili mjere koje uključuju oduzimanje slobode s ciljem njihova izvršenja u Europskoj uniji (SL 2008., L 327, str. 27.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 11., str. 111.), kako je izmijenjena Okvirnom odlukom Vijeća 2009/299/PUP od 26. veljače 2009. (SL 2009., L 81, str. 24.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 16., str. 169.) (u daljnjem tekstu: Okvirna odluka 2008/909).
- 2 Zahtjev je upućen u okviru postupka za priznanje kaznene presude i izvršenja u Bugarskoj kazne zatvora koju je danski sud izrekao Atanasu Ognjanovu.

Pravni okvir

Pravo Unije

- 3 Okvirnom odlukom 2008/909 za većinu država članica počevši od 5. prosinca 2011. zamijenjene su odgovarajuće odredbe Konvencije Vijeća Europe od 21. ožujka 1983. o transferu osuđenih osoba i njezina Dodatnog protokola od 18. prosinca 1997.
- 4 Uvodna izjava 5. te okvirne odluke glasi:

„Postupovna prava u kaznenim postupcima su od temeljnog značaja za osiguranje uzajamnog povjerenja među državama članicama u pravosudnoj suradnji. Odnosi među državama članicama, koje obilježava posebno uzajamno povjerenje u pravne sustave drugih država članica, omogućuju državi članici koja izvršava nalog priznavanje odluka tijela države članice izdavateljice naloga. Stoga treba osmisliti daljnji razvoj suradnje predviđene instrumentima Vijeća Europe u vezi s izvršenjem presuda izrečenih u kaznenom postupku, posebno kada je građanima Unije izrečena presuda u kaznenom postupku te su osuđeni na kaznu zatvora ili je prema njima primijenjena mjera oduzimanja slobode u drugoj državi članici. [...]”

- 5 Članak 3. navedene okvirne odluke, pod naslovom „Svrha i područje primjene”, određuje:

„1. Svrha ove Okvirne odluke je utvrđivanje pravila na temelju kojih država članica, kako bi poboljšala društvenu rehabilitaciju osuđene osobe, priznaje presudu te izvršava kaznu.

[...]

3. Ova se Okvirna odluka primjenjuje samo na priznavanje presuda i izvršenje kazni u smislu ove Okvirne odluke. [...]

[...]”

- 6 U skladu s člankom 8. Okvirne odluke 2008/909, pod naslovom „Priznavanje presude i izvršenje kazne”:

„1. Nadležno tijelo države izvršiteljice naloga priznaje presudu koja je proslijeđena [...] te odmah poduzima sve potrebne mjere za izvršenje kazne, ako se ne odluči pozvati na jednu od osnova za nepriznavanje i neizvršenje iz članka 9.

2. Kada kazna zbog svog trajanja nije u skladu sa zakonom države članice izvršiteljice naloga, nadležno tijelo države članice izvršiteljice naloga može donijeti odluku o promjeni kazne samo kada je ona duža od maksimalne kazne predviđene za slična kaznena djela na temelju njezinog nacionalnog prava. Promijenjena kazna ne smije biti manja od maksimalne kazne predviđene za slična kaznena djela na temelju prava države članice izvršiteljice naloga.

3. Kada kazna zbog svoje vrste nije u skladu s pravom države članice izvršiteljice naloga, nadležno tijelo države članice izvršiteljice naloga može donijeti odluku o promjeni kazne s obzirom na kaznu ili mjeru predviđenu na temelju nacionalnog prava za slična kaznena djela. Takva kazna ili mjera u najvećoj mogućoj mjeri odgovara kazni izrečenoj u državi članici izdateljici naloga te se stoga kazna ne smije pretvoriti u novčanu kaznu.

4. Promijenjena kazna ne smije, s obzirom na vrstu ili trajanje, biti stroža od kazne izrečene u državi članici izdateljici naloga.”

- 7 Članak 10. te okvirne odluke, pod naslovom „Djelomično priznavanje i izvršenje”, u stavku 1. propisuje:

„Ako nadležno tijelo države članice izvršiteljice naloga može razmotriti djelomično priznavanje presude i izvršenje kazne, ono se prije donošenja odluke o neizvršavanju presude i neizvršavanju kazne u cijelosti može savjetovati s nadležnim tijelima države članice izdateljice naloga radi postizanja dogovora [...]”

- 8 Članak 13. navedene okvirne odluke određuje:

„Tako dugo dok izvršenje kazne u državi članici izvršiteljici naloga nije započelo, država članica izdateljica naloga može povući potvrdu iz te države navodeći razloge za taj postupak. Nakon povlačenja potvrde država članica izvršiteljica naloga više ne izvršava kaznu.”

- 9 U skladu s člankom 17. Okvirne odluke 2008/909, pod naslovom „Pravo koje uređuje izvršenje”:

„1. Izvršenje kazne uređuje se pravom države članice izvršiteljice naloga. Samo tijela države članice izvršiteljice naloga, podložno stavcima 2. i 3., nadležna su odlučiti o postupcima izvršenja te odrediti sve s njima povezane mjere, uključujući osnove za prijevremeni ili uvjetni otpust.

2. Nadležno tijelo države članice izvršiteljice naloga od ukupnog trajanja oduzimanja slobode koje je preostalo za odsluženje oduzima ukupno razdoblje oduzimanja slobode koje je već odsluženo u vezi s kaznom za koju je izrečena presuda.

3. Nadležno tijelo države članice izvršiteljice naloga, na zahtjev, obavješćuje nadležno tijelo države članice izdateljice naloga o odredbama koje se primjenjuju za mogućnost prijevremenog ili uvjetnog otpusta. Država članica izdateljica naloga može se s primjenom tih odredaba složiti ili povući potvrdu.

4. Države članice mogu predvidjeti da svaka odluka o prijevremenom ili uvjetnom otpustu može uzeti u obzir te odredbe nacionalnog prava, koje je država članica izdateljica naloga navela, na temelju kojih osoba u određeno vrijeme ima pravo na prijevremeni ili uvjetni otpust.”

- 10 Presudi koju je izrekla država izdavateljica naloga i koja je proslijeđena državi izvršiteljici naloga mora se priložiti potvrda. U Prilogu I. Okvirnoj odluci 2008/909 nalazi se standardni obrazac te potvrde.
- 11 Točka (i) 2. tog standardnog obrasca odnosi se na „[p]ojedinosti o trajanju kazne”. Tako država izdavateljica naloga mora dostaviti podatke, kao prvo, o ukupnom trajanju kazne, u danima (točka (i) 2.1. potvrde), kao drugo, o ukupnom trajanju oduzimanja slobode koje je već odsluženo u vezi s kaznom za koju je presuda izrečena, u danima (točka (i) 2.2. te potvrde) i, kao treće, o broju dana koji se trebaju oduzeti od ukupnog trajanja oduzimanja slobode, osim zbog razloga navedenih u 2.2. (točka (i) 2.3. potvrde).

Bugarsko pravo

- 12 Iz odluke kojom se upućuje prethodno pitanje proizlazi da na dan svojeg donošenja Okvirna odluka 2008/909 još nije bila prenesena u bugarsko pravo.
- 13 U skladu s člankom 41. stavkom 3. Nakazatelenog kodeksa (Kazneni zakonik):
- „Rad osuđene osobe uzima se u obzir za potrebe smanjenja trajanja kazne na način da dva radna dana vrijede kao tri dana oduzimanja slobode.”
- 14 Članak 457. Nakazatelno-procesualnog kodeksa (Zakonik o kaznenom postupku; u daljnjem tekstu: NPK), koji se odnosi na pitanja izvršenja kazne u okviru transfera osuđenih osoba, u stavicima 4. do 6. propisuje:
- „4. Ako je najdulje trajanje oduzimanja slobode predviđeno zakonom Republike Bugarske za počinjeno kazneno djelo kraće od trajanja utvrđenog u presudi, sud smanjuje izrečenu kaznu na to trajanje. Ako zakonom Republike Bugarske nije predviđeno oduzimanje slobode za počinjeno kazneno djelo, sud određuje kaznu koja u najvećoj mogućoj mjeri odgovara kazni izrečenoj u presudi.
5. Vrijeme provedeno u istražnom zatvoru i već izdržani dio kazne u državi koja ju je izrekla odbijaju se te, ako se kazne razlikuju, uzimaju u obzir prilikom određivanja trajanja kazne.
6. Dodatne kazne izrečene u presudi moraju se izvršiti ako ih predviđaju odgovarajuće odredbe zakonodavstva Republike Bugarske i ako nisu izvršene u državi koja je izrekla kaznu.”
- 15 U skladu s presudom o tumačenju br. 3/13 od 12. studenoga 2013. (u daljnjem tekstu: presuda o tumačenju) koju je donio Vrhoven kasacionen sad (Vrhovni kasacijski sud, Bugarska), članak 457. stavak 5. NPK-a u vezi s člankom 41. stavkom 3. Kaznenog zakonika treba tumačiti na način da nadležno tijelo države izvršiteljice naloga mora za potrebe smanjenja kazne uzeti u obzir rad za opće dobro koji je u državi koja je izrekla kaznu obavljala transferirana bugarska osuđena osoba, na način da se dva dana rada izjednačavaju s trima danima oduzimanja slobode, osim ako je država koja je izrekla kaznu u skladu s tim već smanjila navedenu kaznu.
- 16 U svojem zahtjevu za prethodnu odluku sud koji je uputio zahtjev navodi da ga ta presuda o tumačenju obvezuje.
- 17 Sud koji je uputio zahtjev dodaje da ni zakon ni navedena presuda o tumačenju ne spominju obvezu da se država izdavateljica naloga obavijesti ili pribavi njezino očitovanje i pristanak za primjenu nadležnih bugarskih tijela takvog smanjenja kazne.

Glavni postupak i prethodna pitanja

- 18 Presudom od 28. studenoga 2012. Retten i Glostrup (Sud u Glostrupu, Danska) osudio je A. Ognjanova, bugarskog državljanina, na kumulativnu kaznu zatvora od 15 godina za ubojstvo i tešku krađu.
- 19 A. Ognjanovu prvo je od 10. siječnja do 28. studenoga 2012., datuma kada je protiv njega izrečena osuđujuća presuda koja je postala pravomoćna, određen istražni zatvor u Danskoj.
- 20 Potom je od 28. studenoga 2012. do 1. listopada 2013., datuma svojeg transfera bugarskim tijelima, odslužio dio kazne zatvora.
- 21 Tijekom oduzimanja slobode u Danskoj A. Ognjanov radio je od 23. siječnja 2012. do 30. rujna 2013.
- 22 Iz odluke kojom se upućuje prethodno pitanje proizlazi da su se za potrebe transfera A. Ognjanova bugarskim tijelima danska tijela pozvala na Okvirnu odluku 2008/909. Potonja su bugarskim tijelima uputila zahtjev za pružanje informacija o kazni koju su ta tijela namjeravala izvršiti i o pravilima o prijevremenom otpustu koja se primjenjuju u Bugarskoj. Osim toga, danska tijela izričito su navela da danski zakon ne dopušta smanjenje kazne zatvora zbog rada koji se obavljao tijekom njezina izvršenja.
- 23 Sofijska gradska prokuratura (Državno odvjetništvo grada Sofije, Bugarska), na dan koji nije naveden u odluci kojom se upućuje prethodno pitanje, na temelju članka 457. NPK-a pokrenula je postupak pred sudom koji je uputio zahtjev kako bi taj sud donio odluku o pitanjima koja se tiču izvršenja presude koji je A. Ognjanovu izrekao danski sud.
- 24 Uzimajući u obzir rješenje iz presude o tumačenju, sud koji je uputio zahtjev pita treba li se radi određivanja trajanja preostalog dijela kazne koji A. Ognjanov mora izvršiti uzeti u obzir razdoblje tijekom kojeg je potonji radio u danskom zatvoru. Ako to treba učiniti, predmetnoj osobi kazna se ne bi smanjila za jednu godinu, osam mjeseci i dvadeset dana, nego za dvije godine, šest mjeseci i dvadeset četiri dana, što bi mu omogućilo prijevremeno puštanje na slobodu. Taj sud dodaje da Okvirnom odlukom 2008/909 nije predviđeno takvo smanjenje kazne.
- 25 Sud koji je uputio zahtjev u odluci navodi razloge koji ga navode na zaključak da bugarsko pravo nije u skladu s relevantnim odredbama Okvirne odluke 2008/909.
- 26 Taj sud, naime, smatra, kao prvo, da članak 17. stavak 1. Okvirne odluke 2008/909 ovlašćuje nadležna tijela države izvršiteljice naloga da odluče kako „će” se izvršiti kazna zatvora, ali ih ne ovlašćuje za davanje nove pravne ocjene o već izvršenoj kazni u državi izdateljici naloga. Stoga, prema mišljenju navedenog suda, nadležna tijela države izvršiteljice naloga ne mogu smanjiti kaznu na preostali dio koji je potrebno odslužiti zbog rada koji je osuđena osoba obavljala u zatvoru države izdateljice naloga.
- 27 Sud koji je uputio zahtjev, kao drugo, smatra da članak 17. stavak 2. Okvirne odluke 2008/909 obvezuje državu izvršiteljicu naloga da oduzme ukupno razdoblje kazne zatvora koju je osuđena osoba već odslužila u državi izdateljici naloga na dan transfera, te da se takav cilj ne može postići ako nadležna tijela države izvršiteljice naloga oduzmu razdoblje koje je kraće ili dulje od razdoblja kazne izvršene u skladu s pravom države izdateljice naloga. Stoga je, prema mišljenju tog suda, oduzimanje razdoblja duljeg od onog koje odgovara stvarnom oduzimanju slobode protivno toj odredbi.
- 28 Nadalje, prema mišljenju tog suda, druge dvije odredbe Okvirne odluke 2008/909 kojima se predviđa mogućnost smanjenja kazne, to jest njezin članak 8. stavak 2. i članak 10. stavak 1., očito su neprimjenjive u predmetu koji je pred njim u tijeku.

29 U tim je okolnostima Sofijski gradski sad (Sofijski gradski sud) odlučio prekinuti postupak i uputiti Sudu sljedeća prethodna pitanja:

- „1. Dopuštaju li odredbe Okvirne odluke 2008/909 da država izvršiteljica naloga u postupku transfera smanji trajanje kazne zatvora koju je izrekla država izdateljica naloga na temelju obavljenog rada tijekom odsluženja te kazne u državi izdateljici naloga kako slijedi:
- (a) Smanjenje kazne posljedica je primjene prava države izvršiteljice naloga na izvršenje kazne u skladu s člankom 17. stavkom 1. [Okvirne odluke 2008/909]. Dopušta li ta odredba da se pravo države izvršiteljice naloga o izvršenju kazne primijeni već u postupku transfera u pogledu okolnosti koje su nastale u razdoblju u kojem je osuđena osoba bila pod jurisdikcijom države izdateljice naloga (tj. u pogledu rada obavljenog u zatvoru države izdateljice naloga)?
 - (b) Smanjenje kazne proizlazi iz oduzimanja u skladu s člankom 17. stavkom 2. [Okvirne odluke 2008/909]. Dopušta li ta odredba oduzimanje razdoblja koje je dulje nego trajanje kazne zatvora određeno prema pravu države izdateljice naloga ako se primjenjuje pravo države izvršiteljice naloga, na temelju čega dolazi do nove pravne ocjene okolnosti nastalih u državi izdateljici naloga (tj. rada obavljenog u zatvoru države izdateljice naloga)?
2. U slučaju da su te ili druge odredbe Okvirne odluke [2008/909] primjenjive na smanjenje kazne o kojem je riječ, treba li državu izdateljicu naloga o tome obavijestiti ako ona to izričito zatraži i treba li u slučaju njezinog protivljenja smanjenju kazne obustaviti postupak transfera? U slučaju postojanja obveze obavješćivanja, kakav treba biti način obavješćivanja – općenit i apstraktan o primjenjivom pravu ili o konkretnom smanjenju koje će sud odobriti konkretnoj osuđenoj osobi?
3. Ako bi Sud Europske unije utvrdio da odredbe članka 17. stavaka 1. i 2. Okvirne odluke 2008/909 ne dopuštaju da država izvršiteljica naloga na temelju svojeg nacionalnog prava smanji kaznu (zbog rada obavljenog u državi izdateljici naloga), je li tada u skladu s europskim pravom odluka nacionalnog suda o tome da se ipak primijeni nacionalno pravo jer je to povoljnije od članka 17. te Okvirne odluke?”

O prethodnim pitanjima

Prvo pitanje

- 30 Svojim prvim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 17. stavke 1. i 2. Okvirne odluke 2008/909 tumačiti na način da mu se protivi nacionalno pravilo koje se tumači na način da se njime država izvršiteljica naloga ovlašćuje da osuđenoj osobi smanji kaznu zbog rada koji je ta osoba obavljala tijekom oduzimanja slobode u državi izdateljici naloga, iako nadležna tijela potonje države nisu u skladu s njezinim pravom smanjila kaznu na taj način.
- 31 Kako bi se odgovorilo na to pitanje, valja podsjetiti da, sukladno ustaljenoj praksi Suda, pri tumačenju odredbe prava Unije u obzir treba uzeti ne samo njezin tekst nego i kontekst u kojem se nalazi te ciljeve propisa kojeg je ona dio (presuda od 16. srpnja 2015., Lanigan, C-237/15 PPU, EU:C:2015:474, t. 35.).
- 32 Kad je riječ o tekstu članka 17. stavaka 1. i 2. Okvirne odluke 2008/909, treba istaknuti da, iako stavak 1. navedenog članka određuje da se „izvršenje kazne uređuje [...] pravom države članice izvršiteljice naloga”, u njemu se ipak ne navodi, kao što to nezavisni odvjetnik ističe u točki 63. svojeg mišljenja, odnosi li se na izvršenje kazne od izricanja presude u državi izdateljici naloga ili samo od transfera osuđene osobe u državu izvršiteljicu naloga.

- 33 Što se tiče članka 17. stavka 2. Okvirne odluke 2008/909, njime je propisano da „[n]adležno tijelo države članice izvršiteljice naloga od ukupnog trajanja oduzimanja slobode koje je preostalo za odsluženje oduzima ukupno razdoblje oduzimanja slobode koje je već odsluženo u vezi s kaznom za koju je izrečena presuda”. Na temelju te odredbe, koja polazi od pretpostavke da osuđena osoba može odslužiti dio kazne u državi izdavateljici naloga prije svojeg transfera, ne može se utvrditi može li država izvršiteljica naloga primijeniti smanjenje kazne kojim se uzima u obzir rad što ga je osuđena osoba obavljala tijekom oduzimanja slobode u kaznionici države izdavateljice naloga.
- 34 Stoga treba uzeti u obzir kontekst članka 17. Okvirne odluke 2008/909. U tom pogledu treba istaknuti da se taj članak nalazi u njezinu poglavlju II., pod naslovom „Priznavanje presuda i izvršenje kazni”. U tom se poglavlju, u kojem se nalaze članci od 4. do 25., kronološkim redom navodi niz načela.
- 35 Kao prvo, kao što je to nezavisni odvjetnik utvrdio u točki 100. svojeg mišljenja, člancima 4. do 14. Okvirne odluke 2008/909 utvrđuju se pravila koja države članice moraju primjenjivati kako bi transferirale osuđenu osobu. Tako se člancima 4. do 6. te okvirne odluke najprije određuju postupci prosljeđivanja presude i potvrde državi izvršiteljici naloga. Člancima 7. do 14. navedene okvirne odluke zatim se utvrđuju načela koja se primjenjuju na odluke o priznavanju presude i izvršenju kazne.
- 36 Člankom 8. te okvirne odluke nadležnom tijelu države izvršiteljice naloga uvode se strogi uvjeti za promjenu kazne izrečene u državi izdavateljici naloga, koji su tako jedine iznimke od načelne obveze navedenog tijela da prizna presudu koja mu je proslijeđena i izvrši kaznu čije trajanje i vrsta odgovaraju onima predviđenima u presudi izrečenoj u toj državi izdavateljici naloga.
- 37 Osim toga, iz članka 13. Okvirne odluke 2008/909 proizlazi da država izdavateljica naloga zadržava svoju nadležnost za izvršenje kazne sve dok „izvršenje kazne u državi članici izvršiteljici naloga nije započelo”.
- 38 Kao drugo, člankom 15. Okvirne odluke 2008/909 utvrđuju se postupci koji se primjenjuju na transfer osuđene osobe, a njezinim člankom 16. propisuju se posebne odredbe za slučaj transfera [tranzita] osuđene osobe preko državnog područja druge države članice.
- 39 Članak 17. Okvirne odluke 2008/909 predstavlja nastavak odredaba koje mu prethode jer se njime utvrđuju načela koja se primjenjuju na izvršenje kazne jednom kada je osuđena osoba transferirana nadležnom tijelu države izvršiteljice naloga.
- 40 Iz toga slijedi da članak 17. Okvirne odluke 2008/909 treba tumačiti na način da se na dio kazne koju je predmetna osoba odslužila na državnom području države izdavateljice naloga do njezina transfera u državu izvršiteljicu naloga primjenjuje samo pravo države izdavateljice naloga, uključujući u pogledu eventualnog smanjenja kazne. Kad je riječ o pravu države izdavateljice naloga, njegova je svrha primjena samo na preostali dio kazne koju ta osoba nakon tog transfera mora odslužiti na državnom području države izvršiteljice naloga.
- 41 Takvo tumačenje proizlazi i iz obrasca potvrde koji se nalazi u Prilogu I. Okvirnoj odluci 2008/909.
- 42 U tom pogledu treba istaknuti da je taj obrazac potvrde standardni obrazac koji treba popuniti nadležno tijelo države izdavateljice naloga te ga potom, zajedno s osuđujućom presudom, proslijediti nadležnom tijelu države izvršiteljice naloga. U skladu s člankom 8. stavkom 1. Okvirne odluke 2008/909, nadležno tijelo države izvršiteljice naloga priznaje osuđujuću presudu na temelju podataka koje je u potvrdi navelo nadležno tijelo države izdavateljice naloga.
- 43 Iz točke (i) 2.2. obrasca potvrde, koja se odnosi na podatke o trajanju kazne koje treba dostaviti, proizlazi da je država izdavateljica naloga dužna navesti broj dana ukupnog trajanja oduzimanja slobode koje je već odsluženo u vezi s kaznom za koju je presuda izrečena. U točki (i) 2.3. tog obrasca

država izdateljica naloga mora navesti broj dana koji se trebaju oduzeti od ukupnog trajanja oduzimanja slobode, osim zbog razloga navedenih u točki (i) 2.2. navedenog obrasca. Netaksativan popis tih „[drugih] razloga” nalazi se i u njegovoj točki (i) 2.3., među kojima su amnestije, pomilovanja ili sl. s obzirom na kaznu. Stoga, kao što to navodi nezavisni odvjetnik u točki 116. svojeg mišljenja, ta točka (i) 2.3. omogućuje državi izdateljici naloga pružanje dodatnih podataka kada je zbog posebnih okolnosti, kao što je, primjerice, rad koji je tijekom oduzimanja slobode obavljala osuđena osoba, već došlo do smanjenja kazne.

- 44 Iz svih prethodnih razmatranja proizlazi da je, prije priznavanja osuđujuće presude od države izvršiteljice naloga i transfera osuđene osobe u tu državu, na državi izdateljici naloga da odredi smanjenja kazne koja se odnose na razdoblje oduzimanja slobode odsluženo na njezinu državnom području. Samo je potonja nadležna smanjiti kaznu zbog rada obavljenog prije transfera i državi izvršiteljici naloga u potvrdi iz članka 4. Okvirne odluke 2008/909 navesti to smanjenje. Stoga država izvršiteljica naloga ne može retroaktivno svojim pravom o izvršenju kazni i osobito svojim propisom o smanjenju kazni zamijeniti pravo države izdateljice naloga u pogledu dijela kazne koji je predmetna osoba već odslužila na državnom području potonje države.
- 45 U ovom slučaju iz dokumenata dostavljenih Sudu proizlazi da su prilikom transfera A. Ognjanova danska tijela bugarskim tijelima izričito navela da danski zakon ne dopušta smanjenje kazne zatvora zbog rada koji je osuđena osoba obavljala tijekom oduzimanja slobode. Stoga tijelo koje je u državi izvršiteljici naloga nadležno za pitanja izvršenja kazne, kao što je to sud koji je uputio zahtjev, ne može smanjiti kaznu u odnosu na njezin dio koji je osuđena osoba već odslužila na državnom području države izdateljice naloga kada tijela potonje države nisu u skladu sa svojim nacionalnim pravom odobrila takvo smanjenje kazne.
- 46 Protivno tumačenje moglo bi u konačnici ugroziti ciljeve koji se žele postići Okvirnom odlukom 2008/909, među kojima je osobito poštovanje načela uzajamnog priznavanja, koje je, u skladu s uvodnom izjavom 1. te odluke u vezi s člankom 82. stavkom 1. UFEU-a, „kamen temeljac” pravosudne suradnje u kaznenim stvarima u Europskoj uniji (vidjeti u tom smislu presudu od 5. travnja 2016., Aranyosi i Căldăraru, C-404/15 i C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, t. 79.).
- 47 U tom se pogledu u uvodnoj izjavi 5. Okvirne odluke 2008/909 naglašava da se ta suradnja temelji na posebnom uzajamnom povjerenju u pravne sustave drugih država članica.
- 48 Međutim, smanjenje kazne nacionalnog suda države izvršiteljice naloga u skladu s njezinim nacionalnim pravom, nakon što je priznao osuđujuću presudu koju je izrekao sud države izdateljice naloga i nakon što je osuđena osoba transferirana tijelima države izvršiteljice naloga, u odnosu na njezin dio koji je ta osoba već odslužila na državnom području države izdateljice naloga, iako nadležna tijela potonje države nisu na temelju svojeg nacionalnog prava odobrila takvo smanjenje kazne, ugrozilo bi posebno uzajamno povjerenje u pravne sustave drugih država članica.
- 49 Naime, u takvom bi slučaju nacionalni sud države izvršiteljice naloga svoje nacionalno pravo retroaktivno primjenjivao na dio kazne koji je odslužen na državnom području koje je u nadležnosti države izdateljice naloga. Taj bi sud na taj način preispitivao razdoblje oduzimanja slobode koje je odsluženo na državnom području navedene države, što bi bilo suprotno načelu uzajamnog priznavanja.
- 50 Nadalje, iz članka 3. stavka 1. Okvirne odluke 2008/909 proizlazi da priznavanje presude i izvršenje kazne države članice koja nije ona koja je izrekla navedenu presudu ima za svrhu poboljšati društvenu rehabilitaciju osuđene osobe. Stoga bi nepoštovanje načela uzajamnog priznavanja ugrozilo i taj cilj.

- 51 S obzirom na sve prethodne elemente, na prvo pitanje valja odgovoriti tako da članak 17. stavke 1. i 2. Okvirne odluke 2008/909 treba tumačiti na način da mu se protivi nacionalno pravilo koje se tumači na način da se njime država izvršiteljica naloga ovlašćuje da osuđenoj osobi smanji kaznu zbog rada koji je ta osoba obavljala tijekom oduzimanja slobode u državi izdateljici naloga, iako nadležna tijela potonje države nisu u skladu sa svojim pravom smanjila kaznu na taj način.

Drugo pitanje

- 52 Svojim drugim pitanjem sud koji je uputio zahtjev želi saznati je li, u slučaju da je člankom 17. Okvirne odluke 2008/909 nadležnom tijelu države izvršiteljice naloga dopušteno primijeniti smanjenje kazne poput onoga o kojem je riječ u glavnom postupku u odnosu na dio kazne koji je osuđena osoba već odslužila na državnom području države izdateljice naloga, država izvršiteljica naloga o tom zahtjevu dužna izvijestiti državu izdateljicu naloga koja je to izričito zahtijevala. U slučaju potvrdnog odgovora na to pitanje, sud koji je uputio zahtjev pita kakve podatke tada treba dostaviti.
- 53 S obzirom na odgovor na prvo pitanje, drugo pitanje ne treba ispitati.

Treće pitanje

- 54 Svojim trećim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li se pravo Unije tumačiti na način da mu se protivi to da nacionalni sud primijeni nacionalno pravilo poput onoga o kojem je riječ u glavnom postupku, iako se ono protivi članku 17. stavcima 1. i 2. Okvirne odluke 2008/909, s obrazloženjem da je to nacionalno pravilo blaže od navedene odredbe prava Unije.
- 55 Prije svega treba naglasiti da pozivanje suda koji je uputio zahtjev na načelo retroaktivne primjene blažeg zakona počiva na pretpostavci da se bugarsko pravo, osobito njegova pravila o smanjenju kazne, primjenjuje i na razdoblje oduzimanja slobode koje je A. Ognjanov odslužio u Danskoj prije transfera u Bugarsku. Međutim, kao što to proizlazi iz odgovora na prvo pitanje, takva je pretpostavka pogrešna.
- 56 S obzirom na navedeno, treba istaknuti i da, za razliku od onoga što, čini se, žele reći sud koji je uputio zahtjev i Europska komisija, Okvirna odluka 2008/909 nema izravan učinak. Naime, ona je donesena na temelju bivšeg trećeg stupa Unije, među ostalim, na temelju članka 34. stavka 2. točke (b) UEU-a. Doista, ta odredba, s jedne strane, predviđa da okvirne odluke obvezuju države članice u pogledu rezultata koji je potrebno postići, a odabir oblika i metoda postizanja tog rezultata prepušten je nacionalnim tijelima, i, s druge strane, da okvirne odluke ne mogu imati izravan učinak.
- 57 U tom pogledu treba podsjetiti da, u skladu s člankom 9. Protokola (br. 36) o prijelaznim odredbama, priloženog Ugovorima, akti institucija, tijela, ureda i agencija Unije doneseni na temelju UEU-a prije stupanja Ugovora iz Lisabona na snagu zadržavaju svoje pravne učinke dok se ne stave izvan snage, ponište ili izmijene provedbom Ugovorâ. S obzirom na to da Okvirna odluka 2008/909 nije stavljena izvan snage, poništena ili izmijenjena, i dalje proizvodi pravne učinke u skladu s člankom 34. stavkom 2. točkom (b) UEU-a.
- 58 Također je ustaljena sudska praksa da, iako okvirne odluke, u skladu s člankom 34. stavkom 2. točkom (b) UEU-a, ne mogu proizvesti izravan pravni učinak, njihov obvezujući karakter ipak obvezuje nacionalna tijela, a osobito nacionalne sudove, da usklađeno tumače nacionalno pravo (vidjeti presudu od 5. rujna 2012., Lopes Da Silva Jorge, C-42/11, EU:C:2012:517, t. 53. i navedenu sudska praksu).
- 59 Kada primjenjuje nacionalno pravo, nacionalni sud od kojeg se zahtijeva njegovo tumačenje dužan je to učiniti u najvećoj mogućoj mjeri u svjetlu teksta i svrhe okvirne odluke radi postizanja rezultata koji se njome želi ostvariti. Ta je obveza usklađenog tumačenja nacionalnog prava svojstvena sustavu

uspostavljenom UFEU-om jer nacionalnim sudovima omogućava da u okviru svojih nadležnosti osiguraju punu učinkovitost prava Unije kada odlučuju u određenom sporu (vidjeti presudu od 5. rujna 2012., Lopes Da Silva Jorge, C-42/11, EU:C:2012:517, t. 54. i navedenu sudsku praksu).

- 60 Osim toga, iz odluke kojom se upućuje prethodno pitanje proizlazi da na dan donošenja te odluke Okvirna odluka 2008/909 još nije bila prenesena u bugarsko pravo, iako je, u skladu s člankom 29. te okvirne odluke, to prenošenje trebalo izvršiti prije 5. prosinca 2011.
- 61 U tom pogledu treba istaknuti da je sud koji je uputio zahtjev dužan poštovati načelo usklađenog tumačenja od dana kada je istekao rok za prenošenje te okvirne odluke (vidjeti po analogiji presudu od 4. srpnja 2006., Adeneler i dr., C-212/04, EU:C:2006:443, t. 115. i 124.).
- 62 Treba, međutim, podsjetiti da to načelo usklađenog tumačenja ima određene granice.
- 63 Tako je obveza nacionalnog suda da se pozove na sadržaj okvirne odluke kada tumači i primjenjuje relevantna pravila nacionalnog prava ograničena općim načelima prava, osobito onima pravne sigurnosti i zabrane retroaktivnosti (vidjeti presude od 16. lipnja 2005., Pupino, C-105/03, EU:C:2005:386, t. 44. i od 5. rujna 2012., Lopes Da Silva Jorge, C-42/11, EU:C:2012:517, t. 55.).
- 64 Ta se načela, među ostalim, protive tomu da ta obveza, na temelju okvirne odluke i neovisno o zakonu donesenom radi njezine provedbe, može dovesti do utvrđivanja ili povećanja kaznene odgovornosti onih koji krše njezine odredbe (vidjeti presudu od 16. lipnja 2005., Pupino, C-105/03, EU:C:2005:386, t. 45.).
- 65 Međutim, u ovom bi slučaju obveza usklađenog tumačenja značila da se A. Ognjanovu na temelju bugarskog prava ne može smanjiti kazna zbog rada koji je obavljao tijekom razdoblja oduzimanja slobode u Danskoj, a što je, naime, u isključivoj nadležnosti potonje države članice. Ta obveza, s druge strane, nema za posljedicu utvrđivanje ili povećanje kaznene odgovornosti A. Ognjanova niti izmjenu na njegovu štetu trajanja kazne iz presude koju mu je 28. studenoga 2012. izrekao Retten i Glostrup (Sud u Glostrupu).
- 66 Obveza usklađenog tumačenja prestaje i kad se nacionalno pravo ne može primijeniti na način koji dovodi do rezultata usklađenog s onim koji se želi postići okvirnom odlukom. Drugim riječima, načelo usklađenog tumačenja ne može biti temelj za tumačenje nacionalnog prava *contra legem*. Međutim, to načelo nalaže da nacionalni sud, kad je to potrebno, uzme u obzir cjelokupno nacionalno pravo kako bi ocijenio u kojoj ga se mjeri može primijeniti a da to ne dovede do rezultata suprotnog onomu koji se želi postići okvirnom odlukom (vidjeti presude od 16. lipnja 2005., Pupino, C-105/03, EU:C:2005:386, t. 47. i od 5. rujna 2012., Lopes Da Silva Jorge, C-42/11, EU:C:2012:517, t. 55. i 56.).
- 67 U tom kontekstu valja naglasiti da zahtjev usklađenog tumačenja uključuje obvezu za nacionalne sudove, i za one koji odlučuju u posljednjem stupnju, da izmijene, ako je potrebno, ustaljenu sudsku praksu ako se ona temelji na tumačenju nacionalnog prava koje nije u skladu s ciljevima okvirne odluke (vidjeti po analogiji presude od 19. travnja 2016., DI, C-441/14, EU:C:2016:278, t. 33. i od 5. srpnja 2016., Ognjanov, C-614/14, EU:C:2016:514, t. 35.).
- 68 U ovom slučaju iz dokumenata dostavljenih Sudu proizlazi da nacionalno pravilo o kojem je riječ u glavnom postupku – prema kojemu rad za opće dobro koji je transferirana bugarska osuđena osoba obavljala u državi izdavateljici naloga nadležno tijelo države izvršiteljice naloga mora uzeti u obzir za potrebe smanjenja kazne – proizlazi iz tumačenja članka 457. stavka 5. NPK-a u vezi s člankom 41. stavkom 3. Kaznenog zakonika koje je izvršio Vrhoven kasacionen sad (Vrhovni kasacijski sud) u svojoj presudi o tumačenju.

- 69 Stoga sud koji je uputio zahtjev ne može u glavnom predmetu valjano tvrditi da spornu nacionalnu odredbu ne može tumačiti u skladu s pravom Unije samo zato što je tu odredbu Vrhoven kasacionen sad (Vrhovni kasacijski sud) tumačio u smislu koji nije u skladu s tim pravom (vidjeti u tom smislu presudu od 19. travnja 2016., DI, C-441/14, EU:C:2016:278, t. 34.).
- 70 U tim okolnostima, sud koji je uputio zahtjev ima obvezu osigurati puni učinak Okvirne odluke 2008/909, izuzimajući od primjene, prema potrebi i na temelju samostalne ovlasti, tumačenje koje je izvršio Vrhoven kasacionen sad (Vrhovni kasacijski sud) jer ono nije u skladu s pravom Unije (vidjeti u tom smislu presudu od 5. srpnja 2016., Ognjanov, C-614/14, EU:C:2016:514, t. 36.).
- 71 S obzirom na sva prethodna razmatranja, na treće pitanje valja odgovoriti tako da pravo Unije treba tumačiti na način da je nacionalni sud dužan uzeti u obzir sva pravila nacionalnog prava te ih u najvećoj mogućoj mjeri tumačiti u skladu s Okvirnom odlukom 2008/909 radi postizanja rezultata koji se njome želi ostvariti, izuzimajući od primjene, prema potrebi i na temelju samostalne ovlasti, tumačenje koje je izvršio nacionalni sud koji odlučuje u posljednjem stupnju jer ono nije u skladu s pravom Unije.

Troškovi

- 72 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenoga, Sud (veliko vijeće) odlučuje:

- 1. Članak 17. stavke 1. i 2. Okvirne odluke Vijeća 2008/909/PUP od 27. studenoga 2008. o primjeni načela uzajamnog priznavanja presuda u kaznenim predmetima kojima se izriču kazne zatvora ili mjere koje uključuju oduzimanje slobode s ciljem njihova izvršenja u Europskoj uniji, kako je izmijenjena Okvirnom odlukom Vijeća 2009/299/PUP od 26. veljače 2009., treba tumačiti na način da mu se protivi nacionalno pravilo koje se tumači na način da se njime država izvršiteljica naloga ovlašćuje da osuđenoj osobi smanji kaznu zbog rada koji je ta osoba obavljala tijekom oduzimanja slobode u državi izdateljici naloga, iako nadležna tijela potonje države nisu u skladu sa svojim pravom smanjila kaznu na taj način.**
- 2. Pravo Unije treba tumačiti na način da je nacionalni sud dužan uzeti u obzir sva pravila nacionalnog prava te ih u najvećoj mogućoj mjeri tumačiti u skladu s Okvirnom odlukom 2008/909, kako je izmijenjena Okvirnom odlukom 2009/299, radi postizanja rezultata koji se njome želi ostvariti, izuzimajući od primjene, prema potrebi i na temelju samostalne ovlasti, tumačenje koje je izvršio nacionalni sud koji odlučuje u posljednjem stupnju jer ono nije u skladu s pravom Unije.**

Potpisi